

Отже, можна дійти висновку, що в процесі формування національних та Європейських цінностей у здобувачів освіти виникає безліч складних виховних та освітніх проблем, розв'язання яких потребує комплексного підходу до застосування різних методів впливу чи варіантів їх раціонального поєднання. Використання гуманістичного, системного, особистісно-орієнтованого та суб'єкт-суб'єктного підходів є основою формування національних та Європейських цінностей у школярів, обумовлене викликами сучасної української школи [3].

Список використаних джерел

1. Алятова Є.Р. Про значення сім'ї у формуванні вільної особистості дитини. *Педагогіка і психологія*. 2006. № 2. С. 36-84.
2. Бондаренко Н. Модерна українська ідентичність як основа формування європейськості майбутньої еліти. *Обдаровані діти – скарб нації!* : матер. III Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 18–23 серп. 2022 р.). Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. С. 139–149.
3. Бех І.Д. Проблема методів виховання у сучасній школі. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 4. С. 136-140.
4. Бех І.Д. Виховання особистості: сходження до духовності: наук. видання. Київ: Либідь, 2006. 272 с.
5. Кравченко Т.В. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи: монографія. К. Фенікс, 2009. 416 с.
6. Макаренко А.С. Загальні умови сімейного виховання. Твори: У 7-ми т. Т.4.
7. Михальченко Н.В. Розвиток патріотичної рефлексії у молодшому шкільному віці. *Вісник Одеського національного університету*. 2003. Т.8, Вип. 10. Психологія. С. 80-84.
8. Назаренко Л.М. Сутність та особливості моделі родинно-шкільного виховного простору. *Виховна робота в школі*. Харків: Основа, 2005. №3. С. 2-12.
9. Педагогічні задачі і завдання для батьків / за ред. В. Г. Постоного. К.: Радянська школа, 1989. 189 с.
10. Савченко О.Я. Навчально-виховне середовище сучасної школи: діалог з В.О. Сухомлинським. *Науковий вісник Миколаївського держ. ун-ту ім. В.О. Сухомлинського*: зб. наук. пр. [редкол: В.П. Андрущенко, І.Д. Бех, А.М. Богуш та ін.]. Миколаїв, 2004. Вип. 8. С. 4-9. (серія «Педагогічні науки»).
11. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості. Вибрані твори: в 5-ти т. К.: Рад. шк., 1976. Т.1. С. 55-206.

Інклюзивна та корекційна освіта

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ АСИСТЕНТІВ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА: АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»

Інна ЧЕРВОНЕЦЬ,

завідувач ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»

Сучасні підходи до освіти відображено у: Законі України «Про освіту», Концепції Нової української школи, Державному стандарті базової середньої освіти, Концепції розвитку інклюзивного навчання тощо.

Інклюзивне навчання є способом організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти та передбачає включення дитини з особливими освітніми потребами до освітнього процесу спільно з іншими учнями класу.

Інклюзивний клас – це клас у закладі загальної середньої освіти, в якому серед інших учнів навчається одна, дві або три дитини з особливими освітніми потребами. При цьому особистісно-орієнтоване спрямування освітнього процесу для таких дітей забезпечується шляхом створення для кожного учня індивідуальної програми розвитку, адаптації або модифікації навчального матеріалу асистентом вчителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, забезпечення учня спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку.

Організація такого навчання з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 (зі змінами).

Звертаємо увагу, що у період воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду) гранична кількість учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах, визначена цим Порядком, не застосовується. Заклад освіти не може відмовити в організації інклюзивного навчання учня з особливими освітніми потребами та створенні інклюзивного класу.

Вибір форми навчання дитини з особливими освітніми потребами є прерогативою батьків. Це право їм надають основні законодавчі документи, зокрема Закон України «Про освіту» [2], в якому окреслено основні положення інклюзивного навчання, що є провідною сучасною тенденцією в освіті дітей з особливими освітніми потребами. Зробити обґрунтований вибір щодо навчання дитини, яка має ті чи інші проблеми у розвитку, – непросте рішення, і його слід приймати спільно з фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів, що сьогодні вже активно функціонують.

Інклюзивно-ресурсний центр (ІРЦ) є установою, що забезпечує права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття освіти шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг та забезпечення їх системного кваліфікаційного супроводу [8].

Якщо батьки згідно з рекомендаціями фахівців ІРЦ надали перевагу інклюзивному навчанню в закладі освіти поблизу місця проживання, необхідно, насамперед, звернутися до адміністрації закладу. В свою чергу адміністрація закладу створює умови, які відповідали б потребам особливих дітей, наприклад: наявність безбар'єрного доступу; навчально-методичних та технічних ресурсів; ресурсної кімнати для надання додаткових освітніх послуг дитині різнопрофільними фахівцями; медіатеки [3, с. 4].

Для учнів, які потребують підтримки в освітньому процесі, керівник закладу освіти формує команду психолого-педагогічного супроводу та забезпечує її роботу в закладі освіти.

Основними принципами діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладах освіти є: повага до індивідуальних особливостей; дотримання інтересів дитини з особливими освітніми потребами, недопущення дискримінації та порушень її права; командний підхід; активна співпраця з батьками дитини з особливими освітніми потребами, залучення їх до освітнього процесу та розробки індивідуальної програми розвитку; конфіденційність та дотримання етичних принципів; міжвідомча співпраця [7].

Команда індивідуального супроводу в умовах інклюзивного класу повинна спрямовувати свою діяльність на розв'язання таких завдань:

- організація системи освіти для дітей з особливими освітніми потребами у такий спосіб, щоб максимально активізувати бажання дітей пізнати світ, сформуванню у них практичні знання та вміння, розширити світогляд;
- диференційоване навчання дітей з особливими освітніми потребами для того, щоб виявити та розвинути вроджені здібності учнів;
- стимулювання до самостійних дій та ухвалення власних рішень;
- формування й активізування пізнавальної активності учнів;
- забезпечення всебічного розвитку самодостатньої особистості, яка могла б адаптуватися в сучасному соціумі [10, с. 20].

Асистент учителя є учасником шкільної команди психолого-педагогічного супроводу та виконує функції відповідно до Примірного положення про команду супроводу, в тому числі бере участь у розробці індивідуальної програми розвитку. Проте асистент учителя не здійснює самостійної розробки індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану.

В умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» в інклюзивних класах провідну роль в організації освітнього процесу під час уроку відіграє вчитель. Не менш важливою є роль асистента вчителя, який перебуває у партнерстві з усіма педагогічними працівниками та забезпечує єдність вимог до виконання освітньої програми щодо забезпечення реалізації індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами. Його робота може будуватися на принципі Go-teaching («Спільне викладання»), при якому формується розподіл обов'язків між педагогами, що працюють у класі, зі спільним плануванням та організацією роботи, яка не виключає з процесу ні вчителя, ні асистента вчителя, надаючи можливість використовувати сильні сторони один одного. У випадку роботи в класі вчителя і асистента вчителя Go-teaching будується за моделлю «один вчитель, одна підтримка» (One Teach, One Support), де один педагог здійснює навчання, а інший надає підтримку в освітньому процесі учням, що її потребують. Але при цьому асистент вчителя не веде самостійно урок, не дає самостійно завдань під час уроку чи домашніх завдань, не здійснює оцінювання учнів, не звільняє учнів від уроків, у тому числі не обирає самостійно навчальний матеріал та методики викладання без узгодження з учителями, які працюють в інклюзивному класі [5].

Таким чином, особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу забезпечує асистент вчителя. Асистент вчителя має володіти загальними і професійними компетентностями для роботи в інклюзивному освітньому середовищі, партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу, участі в організації безпечного та здорового освітнього середовища, підтримки учнів з особливими освітніми потребами відповідно до сучасного розуміння інклюзивної освіти та основних засад у сфері забезпечення права на рівний доступ до якісної освіти, а саме: Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти, Державного стандарту базової загальної середньої освіти, реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2023 року.

Розв'язання вище зазначених завдань забезпечить виконання розвивальної, освітньої, виховної та корекційної функцій, які є необхідними при роботі з учнем з особливими освітніми потребами.

Розвивальна функція припускає, що процес навчання спрямований на розвиток повноцінної особистості учня, сприяє набуттю дітьми відповідних знань, умінь та навичок.

Освітня функція повинна сприяти формуванню у дітей з особливими освітніми потребами базових знань, які стануть основою так званого інформаційного фонду. Також існує об'єктивна необхідність розвивати у цих дітей практичні навички, які допоможуть їм та в подальшому суттєво спростять їхнє життя.

Не менш важлива функція – виховна, яка спрямована на формування всебічного й гармонійного розвитку особистості.

Корекційна функція є найбільш значущою та передбачає вплив на дітей шляхом застосування особливих методів і прийомів, які стимулюють пізнавальні можливості [10, с. 20].

При виконанні функцій інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами асистент вчителя повинен переходити від традиційного освітнього процесу до особистісно орієнтованого (інклюзивного) процесу [10, с. 11]. Такий перехід буде забезпечувати не лише удосконалення освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання, а й самовдосконалення асистента вчителя.

Порівняння традиційного освітнього процесу з інклюзивним освітнім процесом

Традиційний освітній процес	Інклюзивний освітній процес
1. Діти з особливими освітніми потребами навчаються винятково у спеціальних закладах освіти (спеціальних класах) або вдома.	1. Діти з особливими освітніми потребами навчаються у закладах загальної освіти та отримують необхідну додаткову підтримку в освітньому процесі.
2. Індивідуальні особливості розвитку і потреби дітей в освітньому процесі не враховуються.	2. Індивідуальні особливості розвитку і потреби дітей є основою планування освітнього процесу.
3. Освітні цілі для всіх дітей однакові.	3. Освітні цілі визначаються в залежності від індивідуальних особливостей розвитку, потреби та потенціалу дитини.

4. Усі учні мають опанувати уніфікований навчальний план у визначені терміни.	4. Для кожної дитини з особливими освітніми потребами розробляється індивідуальна програма розвитку. За потреби розробляється індивідуальна навчальна програма та індивідуальний навчальний план.
5. Оцінювання проводиться за однаковим підходом для усіх.	5. Критерії та методи оцінювання адаптуються відповідно до індивідуальних особливостей дитини.
6. Оцінювання навчальних результатів учнів відбувається відповідно до критеріїв, визначених на основі загальноосвітньої навчальної програми.	6. Загальноосвітні навчальні досягнення не є основними критеріями успішності.
7. Успішність кожного учня визначається відповідністю його навчальних результатів заданим критеріям.	7. Успішність дитини визначається на основі наявності процесу у розвитку та навчанні.
8. Батьки є пасивними учасниками освітнього процесу.	8. Батьки беруть активну участь в освітньому процесі, на них покладені певні зобов'язання.

У процесі освітньої діяльності асистент вчителя виконує організаційну, навчально-розвиткову та виховну, діагностичну, прогностичну, консультативно-комунікативну функції:

організаційну:

- допомагає в організації освітнього процесу в класі з інклюзивним навчанням;

- надає допомогу учням з особливими освітніми потребами в організації робочого місця;

- організовує спільно з іншими педагогічними працівниками інклюзивне освітнє середовище в класі;

- проводить спостереження за дитиною під час освітнього процесу та фіксує результати спостереження у щоденнику спостережень;

- допомагає концентрувати увагу, сприяє формуванню саморегуляції та самоконтролю учня з особливими освітніми потребами;

- співпрацює з фахівцями, які безпосередньо працюють з дитиною з особливими освітніми потребами та бере участь у розробленні індивідуальної програми розвитку;

- забезпечує разом з іншими працівниками здорові та безпечні умови навчання, виховання та праці;

- забезпечує залучення учнів з особливими освітніми потребами до заходів закладу освіти, у тому числі позакласних;

- веде документацію;

навчально-розвиткову та виховну:

- працює у партнерстві з учителем з метою виконання освітньої програми для досягнення учнями класу результатів навчання, формування компетентностей;

- забезпечує спільно з учителем єдність виховання і розвитку учнів;

- співпрацюючи з учителем класу, надає освітні послуги, спрямовані на задоволення освітніх потреб учнів;
- забезпечує розробку індивідуальних завдань і роздаткових матеріалів для учнів із особливими освітніми потребами;
- адаптує чи модифікує (за потреби) матеріали уроку відповідно до індивідуальної програми розвитку;
- сприяє соціалізації учнів з особливими освітніми потребами та включенню до учнівського колективу;
- сприяє розвитку дітей з особливими освітніми потребами, поліпшенню їхнього психоемоційного стану;
- стимулює розвиток соціальної активності дітей, сприяє виявленню та розкриттю їхніх здібностей, талантів, обдарувань шляхом їх участі в науковій, технічній, художній творчості;
- створює навчально-виховні ситуації, обстановку оптимізму та впевненості у своїх силах і майбутньому;

діагностичну:

- разом із групою фахівців, які розробляють індивідуальну програму розвитку, вивчає особливості діяльності та розвитку учнів з особливими освітніми потребами;
- визначає сильні та слабкі сторони, потенційні можливості та бар'єри навчання;
- оцінює виконання індивідуальної програми розвитку, вивчає та аналізує динаміку розвитку учня, у тому числі слідкує за його успіхом за певний період часу, порівнює стан сформованості окремих функцій дитини в динаміці;
- створює індивідуальне портфоліо учня;

прогностичну:

- на основі вивчення актуального та потенційного розвитку дитини бере участь у розробленні індивідуальної програми розвитку;
- здійснює прогноз відповідно до стану сформованості функцій дитини та її компетенцій порівняно із фіксованими прогнозами в індивідуальній програмі розвитку, у тому числі з постановкою «SMART-цілей», що передбачають: функціональність цілей (значимість для учня та доступність для досягнення в закладі освіти), відповідність теперішньому рівню розвитку, сформульованість так, щоб можна було побачити, як учень опановує матеріал, вимірюваність та чіткі критерії, за допомогою яких можна визначити, чи досягнув учень цілі, з дотриманням правильності формулювання;

консультативно-комунікативна:

- постійно спілкується з батьками, надаючи їм необхідну консультативну допомогу щодо освітнього процесу, виконання індивідуальної програми розвитку, підготовки необхідних матеріалів;
- здійснює двосторонню комунікацію з батьками (іншими законними представниками) щодо успіхів учня з особливими освітніми потребами, вдалих прийомів та особливостей організації освітнього процесу (при яких умовах краще концентрує увагу, необхідність водити рукою дитини при письмі, контролювати виконання завдання тощо);

- за дорученням керівника закладу здійснює комунікацію з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру щодо психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, консультування з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру щодо особливостей організації освітнього процесу.

Також одним із важливих напрямів діяльності асистента вчителя в умовах інклюзивного навчання в Новій українській школі є використання технологій дистанційного навчання та інклюзивної освіти, що потребує не лише обрання, а й правильного поєднання, постійного удосконалення тієї чи іншої технології в процесі своєї діяльності.

В умовах використання технологій дистанційного навчання асистент вчителя:

- організовує спільно з учителем освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання;

- забезпечує комунікацію закладу освіти та батьків (іншими представниками дитини) з метою організації навчання учнів з особливими освітніми потребами;

- координує дистанційне навчання з батьками (інших законних представників дитини) з метою організації навчання учнів з особливими освітніми потребами;

- координує дистанційне навчання з батьками (іншими представниками дитини), у тому числі завчасно попереджає про зміни розкладу, необхідні навчально-дидактичні матеріали тощо;

- здійснює підготовку матеріалів для дистанційного навчання для учнів з особливими освітніми потребами, в тому числі консультує батьків щодо їх використання;

- забезпечує підготовку індивідуальних завдань та адаптацію їх до використання в умовах дистанційного навчання;

- забезпечує індивідуалізацію технологій дистанційного навчання з урахуванням особливих освітніх потреб, у тому числі обирає відповідні інструменти, консультує батьків щодо технічних особливостей їх використання з учнями з особливими освітніми потребами;

- асистує вчителю під час проведення дистанційних занять, до прикладу: допомагає вчителю під час поділу учнів на пари і групи в ZOOM-конференціях, може приєднуватися до будь-якої пари/групи в будь-який момент, допомагати та виправляти помилки, слідкувати за підняттям рук учнів;

- надає учню та його батьками (іншим законним представникам) рекомендації щодо дотримання норм при користуванні комп'ютерною технікою [5].

Під технологіями інклюзивної освіти слід розуміти технології, які створюють умови для якісної доступної освіти усіх дітей без винятку. Однією з груп технологій є педагогічна, складові якої слід класифікувати відповідно до завдань та ролі в організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами:

- технології, спрямовані на опанування ключових компетентностей під час спільного навчання дітей з різними освітніми потребами (технології диференційованого навчання, технології індивідуалізації освітнього процесу);

- технології коригування навчальних і поведінкових труднощів, що виникають у дітей в освітньому процесу;

- технології, спрямовані на формування соціальних (життєвих) компетентностей, зокрема прийняття, толерантності;

- технології оцінювання досягнень за інклюзивного підходу [6, с. 38].

Технології диференційованого навчання та технології індивідуалізації освітнього процесу.

«Диференціація» означає розшарування, поділ єдиного цілого на кілька частин, ступенів або форм. Диференціація може відбуватися на рівні:

- змісту – що учні повинні засвоїти та яким чином вони отримуватимуть інформацію;

- процесу – види навчальної діяльності, що їх виконують учні для осмислення та засвоєння змісту;

- продукту (кінцевих результатів) – те, що дає можливість закріпити, застосувати, поглибити та вдосконалити набуті знання, вміння, навички.

При диференціації змісту необхідно надавати якомога більше різноманітних прикладів для всебічного розкриття навчального змісту; використовувати множинні носії інформації, різноманітні формати; виокремлювати найважливіше; постійно підтримувати «фонові знання».

Диференціація процесу передбачає використання гнучкої системи розподілу на групи. Формування і перегрупування груп має бути динамічним процесом, змінюючись залежно від змісту, виду діяльності, результатів оцінювання. Під час виконання завдань групи учнів можуть самостійно спрямовувати свою роботу.

Перед диференціацією продукту важливо здійснити початкове оцінювання учнів та відштовхуючись від результатів змінити очікування і вимоги до відповідей учнів [9, с. 24-27].

Значущість диференційованого підходу в освітньому процесі обумовлена низкою чинників, наприклад: суперечності між традиційними колективними формами навчання та індивідуальним характером засвоєння навчального матеріалу; відмінностями в готовності до опанування матеріалу; різним рівнем зацікавленості учнів [6, с. 39].

Індивідуалізація – врахування у процесі навчання індивідуальних особливостей учнів у всіх його формах і методах, незалежно від того, які особливості і в якій мірі враховуються.

Організація індивідуальної роботи на уроці (виконання завдань за карткою, індивідуального завдання в зошити), необхідно враховувати особливості дитини. У теорії та практиці існує багато класифікації індивідуальних особливостей, які можна використовувати в освітньому процесі. Так, наприклад, психологи пропонують розподіляти індивідуальні завдання за способом сприйняття дітьми інформації: для аудіалів, візуалів, кінестетиків [6, с. 38-39].

Візуалові завдання пропонують у вигляді карток із малюнками, які повинні бути яскравими, гарними.

Аудіалові для кращого сприйняття прочитаного асистент вчителя має читати завдання вголос, що сприяє кращому запам'ятовуванню.

Кінестетик отримує завдання, спрямоване на маніпулювання з предметами.

Технології коригування навчальних і поведінкових труднощів.

Асистент вчителя повинен опановувати такі технології у відповідності до особливостей розвитку дітей, наприклад: спеціальні логопедичні технології та технології спеціальної педагогіки, спрямовані на коригування порушення (технології сурдо-, тифло-педагогіки), технології нейропсихологічного підходу до корекції навчальних труднощів, технології психолого-педагогічної системи формування і розвитку мовленнєвого слуху та спілкування, технології прикладного аналізу поведінки.

Технології, спрямовані на формування соціальних (життєвих) компетентностей.

Виокремлюють 3 типи технологій, спрямованих на підвищення соціальної компетентності: пряме навчання соціальних навичок; формування соціальних навичок через наслідування; організація групових видів активності.

За умови прямого навчання соціальних навичок асистент учителя навчає дітей правильної поведінки через правила та приклади.

Формування соціальних навичок через наслідування передбачає взаємонавчання дітей, коли більш компетентна дитина в певній галузі стає взірцем для наслідування іншими.

Організація групових видів активності корисна тоді, коли необхідний розвиток соціальних навичок шляхом повторення або на етапі закріплення набутих навичок.

Технології оцінювання досягнень за інклюзивного підходу.

Предметом оцінювання є процес досягнення освітніх результатів, а також усвідомлення кожним учнем особливостей свого процесу навчання.

При цьому нарівні з інтегральною оцінкою (за свою роботу взагалі, що проводять у формі портфоліо, презентацій тощо) використовують диференційовану оцінку (виокремлення в роботі певних аспектів) а також самооцінку й самоаналіз учнів [6].

Асистент вчителя обов'язково повинен вибудовувати роботу з інклюзивним класом з огляду на такі особливості учнів із особливими потребами, як швидка втомлюваність, високий рівень збудливості і зазвичай низька працездатність. Ці учні під впливом втоми, стресу чи просто напруження у ході освітнього процесу можуть бути дратівливими, тривожними, замкненими. Таким чином, асистент вчителя в інклюзивному класі повсякчасно має вирішувати дуже складні завдання. Він має одночасно забезпечувати процес навчання дітей з особливостями освітніми потребами, всебічно сприяти гармонізації їх особистості та стосунків з оточуючим світом, але одночасно ефективно здійснювати освітній процес з участю інших учнів класу. Адже перебування у класі дитини із особливими потребами жодним чином не має перешкоджати розвиткові учнів класу, навпаки: інклюзія має збагачувати і розширювати їх досвід.

У процесі діяльності в умовах інклюзивного навчання асистент вчителя набуває інклюзивну компетентність, яку О. Кучерук визначає як інтегративно-особистісне утворення, що обумовлює здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, враховуючи різні освітні потреби учнів з особливими освітніми потребами, забезпечуючи включення їх в загальноосвітнє середовище, створюючи умови для їх розвитку та повноцінної соціалізації. Інклюзивна компетентність педагога належить до рівня спеціальних професійних компетентностей [4].

Л. Бабенко наводить трикомпонентну структуру інклюзивної компетентності: мотиваційно-ціннісний компонент (наявність ціннісного ставлення до професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання, сформованість відповідних якостей особистості інклюзивного педагога); когнітивно-операційний компонент (наявність інклюзивно-необхідних знань та вмінь, а також способів їхнього вдосконалення та оновлення); рефлексивно-оцінний компонент (здатність до саморефлексії та самоуправління) [1].

Процес запровадження інклюзивного навчання актуалізує проблему формування компетентності асистента вчителя інклюзивного класу. Професійна компетентність асистента вчителя інклюзивного класу в Новій українській школі має формуватися в умовах системної науково-методичної роботи, яка дає доступ до засвоєння сучасного масиву знань про інклюзію, є основою його безперервного професійного розвитку і вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Бабенко Л. Зміст та структура готовності вчителя української філології до професійного самовдосконалення / Л. Бабенко // Вісник Черкаського університету. Випуск 176. Серія «Педагогічні науки». – 2010. – С. 16-21.
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Інклюзивне навчання: вибір батьків/ А. А. Колупаєва, Л. М. Наконечна. – Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 56 с.
4. Кучерук О. С. Компетентнісний підхід як основа підготовки майбутнього вчителя до реалізації завдань інклюзивного навчання [Електронний ресурс] / О. С. Кучерук. – Режим доступу: <http://gnpu.edu.ua/files/naukovi%20chitanny/pedagogika/ZaharchukKluchkovska>.
5. Лист Міністерства освіти і науки від 31 серпня 2020 р. № 1/9-495 «Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році. Режим доступу: <http://gnpu.edu.ua/files/naukovi%20chitanny/pedagogika/ZaharchukKluchkovska>.
6. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. – Київ: 2018. – 252 с.
7. Про затвердження Примірною положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 08 червня 2018 р. № 609.
8. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр: постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545 // Офіційний вісник України. – 2017 р. – № 61, стор. 48, стаття 1859, код акта 86763/2017.
9. Працюємо з «особливою» дитиною у «звичайній» школі / К.А. Дмитренко, М.В. Коновалова, О.П. Семиволос. – Х.: ВГ «Основа» 2018. – 120 с.
10. Педагогічні технології інклюзивного навчання / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. – Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 160 с.